

ความพึงพอใจต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายที่ให้ข้อมูลสนับสนุนการบริบาลทางเภสัชกรรม ในร้านยา

วิวรรธน์ อัครวิเชียร*, พิพัฒน์ พชรภาณุกุล, นิธิ วัฒนพิทักษ์สกุล, จิรายุ เพือกพันธ์, ภาคภูมิ รัตนแสง, สมศักดิ์ หาญนอก
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง ขอนแก่น 40002

Satisfaction to Simple Printed Materials to Support Pharmaceutical Care in Community Pharmacies

Wiwat Arkaravichien¹, Pipat Patcharapanukul, Nithi Wattanapitaksakul, Jirayu Pheukpan, Pakpoom Rattanasaseng,
Somsak Hannok
Faculty of Pharmaceutical Sciences, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand, 40002

หลักการและวัตถุประสงค์: การมีข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย จะทำให้การบริบาลทางเภสัชกรรมแก่ผู้รับบริการมีประสิทธิภาพและเกิดความปลอดภัยมากขึ้น ในบริบทของร้านยาในประเทศไทยซึ่งยังมีการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยงานน้อย การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับให้ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานยังเป็นวิธีการที่มีประโยชน์และมีคุณค่า การศึกษานี้ต้องการทราบว่าเภสัชกรชุมชนจะพึงพอใจต่อสื่ออย่างง่ายรูปแบบใดมากกว่ากัน ระหว่างแผ่นพลิกให้ข้อมูล หนังสือพกพา และตารางข้อมูลอย่างง่าย

วิธีการศึกษา: การศึกษานี้มี 2 ขั้นตอนใหญ่ คือ ขั้นตอนการสร้างสื่อทั้ง 3 รูปแบบที่รวบรวมข้อมูลในเรื่อง 1. การใช้ยาในสตรีมีครรภ์ และให้นมบุตร 2. การเกิดอันตรกิริยาระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่ และ 3. การเกิดอันตรกิริยาระหว่างยากับยา ส่วนขั้นตอนที่ 2 เป็นการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อทั้ง 3 รูปแบบ ของสื่อทั้ง 3 เรื่อง โดยกลุ่มตัวอย่างคือเภสัชกรชุมชนในเมืองขอนแก่น จำนวน 80 ราย ที่ถูกสุ่มมาตามสะดวก เครื่องมือคือแบบประเมินความพึงพอใจที่มี 5 ระดับคะแนน วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนความพึงพอใจระหว่างสื่อทั้ง 3 รูปแบบ ด้วย Friedman test และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นคุณลักษณะพื้นฐานผู้ประเมินกับคะแนนประเมินด้วย Mann-Whitney U-test และ Kruskal-Wallis test โดยกำหนดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ $p < 0.05$

Background and Objective: Correct and updated information is crucial for providing effective and safety pharmaceutical care in community pharmacies. In Thai community pharmacy context, computer is still not generally used to support the pharmacy services. There for, printed supporting materials are still the useful means of conveying important information to pharmacists. This study aimed to survey which type of printed supporting materials, between clip chart-booklet-easy information table, was the most satisfied material to support pharmaceutical care for community pharmacists.

Methods: The study was composed of two parts. The first part was a documented research to summarize essential information into simple printed materials including (1) drug in pregnancy and lactation, (2) drug interaction with alcohol-caffeine and smoking, and (3) drug-drug interaction. These information were put into three types of simple printed materials; clip chart, booklet and easy information table. The second part was a survey study to determine which type of these simple printed materials was the most satisfied media by the users. The study samples were 80 community pharmacists in Khon Kaen city which were conveniently sampling to reply five levels Likert scale of satisfaction. Friedman test was used to determine the differences between satisfaction scores between three types of simple tools. Analysis of correlation between

*Corresponding Author: Wiwat Arkaravichien, Faculty of Pharmaceutical Sciences, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand, 40002. E-mail: wiwat@kku.ac.th

ผลการศึกษา: จากจำนวนผู้ที่ตอบแบบประเมินความพึงพอใจกลับมา 79 ราย พบว่าการประเมินด้วยคำถามให้ตอบแบบภาพรวม พบว่าผู้ประเมินพึงพอใจต่อสื่อในรูปแบบตารางข้อมูลอย่างง่ายมากที่สุด และการประเมินด้วยคำถามเพื่อให้ผู้ประเมินตอบแสดงระดับความพึงพอใจในแต่ละข้อคำถามก็ได้ผลเช่นเดียวกันว่าผู้ประเมินพึงพอใจต่อตารางข้อมูลอย่างง่ายมากกว่า และผลประเมินสอดคล้องกันในสื่อให้ข้อมูลทั้ง 3 เรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมินกับค่าคะแนนความพึงพอใจ ไม่พบความสัมพันธ์แต่อย่างใด

สรุป: สื่อให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารทางเภสัชกรรมในร้านยาในรูปแบบตารางข้อมูลอย่างง่ายได้รับคะแนนประเมินความพึงพอใจสูงกว่าสื่อในรูปแบบแผ่นพลิกให้ข้อมูล และสื่อหนังสือพกพา จึงควรมีการพัฒนาสื่อรูปแบบตารางข้อมูลอย่างง่ายให้ถูกนำไปใช้ในวงกว้างต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินความพึงพอใจ, สื่ออย่างง่าย, บริบาลทางเภสัชกรรม, เภสัชกรรมชุมชน

demographic characteristic data and satisfaction scores were tested by Mann-Whitnet U test and Kriskall-Wallis test. Statistical significant cut point was at $p < 0.05$.

Results: There were 79 pharmacists who completed the questionnaires. Response to the question of overall satisfaction showed that the community pharmacists were most satisfied by easy information table. Analysis from scores of each satisfaction domain also showed that the community pharmacists were satisfied with easy information table most. These satisfactions were all the same fashion in all 3 information contents of the supporting materials. There was no correlation between demographic characteristic data and score of satisfaction.

Conclusion: Between three types of printed supporting materials, clip chart-booklet-easy information table, the community pharmacists were most satisfied with the easy information table. Easy information table should be further developed and distributed for general use.

Keywords: satisfaction test, simple tool, pharmaceutical care, community pharmacy

ศรีนครินทร์เวชสาร 2560; 32(3): 220-8. • Srinagarind Med J 2017; 32(3): 220-8.

บทนำ

การให้การบริบาลทางเภสัชกรรมแก่ผู้ป่วยจำเป็นจะต้องมีข้อมูลที่ต้องการและทันสมัย เพราะการใช้ข้อมูลที่เหมาะสมมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการบริบาลผู้ป่วยจะเพิ่มประสิทธิผล และความปลอดภัยในการให้การรักษาดูแลยากับผู้ป่วย ในโลกยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสูง ผู้ให้บริการด้านสาธารณสุขควรได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการสืบค้นข้อมูลและบริหารจัดการข้อมูลในการบริบาลผู้ป่วย¹ แต่ในความเป็นจริงแล้วหน่วยบริการปฐมภูมิของหลายๆ ประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนายังคงมีข้อจำกัดในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานในวงกว้าง² ร้านยาในประเทศไทยก็จัดว่ามีลักษณะของการให้การบริบาลทางสุขภาพแบบปฐมภูมิ เนื่องจากเป็นที่ซึ่งประชาชนในชุมชนไปรับบริการในเบื้องต้นเมื่อเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ รวมถึงเป็นที่จ่ายยาและให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยที่ไปหาซื้อยาเพิ่มเติมหลังจากยาที่แพทย์จ่ายให้หมดไป ทั้งนี้ในบริบทจริงของร้านยาในประเทศไทยยังมีการนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการให้บริการน้อยมาก ดังนั้นการนำข้อมูลเพื่อมาสนับสนุนการให้บริการแก่ผู้ป่วยของเภสัชกรร้านยาในรูปแบบที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีความสำคัญ และเหมาะสมอยู่

มีการศึกษาจำนวนมากที่ได้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลสนับสนุนการให้บริการแก่บุคลากรทางการแพทย์ที่ผลิตออกมาในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์มีประโยชน์และมีคุณค่า เช่น Bester และคณะแสดงให้เห็นว่าการแจกโบรชัวร์ (brochure) ที่ให้ข้อมูลเตือนถึงโอกาสการเกิดผลไม่พึงประสงค์ที่รุนแรงจากยาซึ่งแม้จะมีโอกาสเกิดน้อยยให้แก่บุคลากรทางการแพทย์ จะทำให้บุคลากรตระหนักถึงความเสี่ยงต่อการเกิดผลไม่พึงประสงค์จากยาได้จริง³ Caniza และคณะ ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการใช้สื่อวีดีทัศน์ (videotape) กับการใช้สื่อแผ่นพลิก (flip chart) เพื่อสอนพยาบาลในการทำความสะอาดมือเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อสู่ผู้ป่วยบริการ ปรากฏว่าสื่อทั้งสองชนิดเพิ่มความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้องมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการรับสื่อ และพยาบาลเหล่านี้ได้นำเอาสื่อแผ่นพลิกไปสอนผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย และเพื่อนร่วมงานในโรงพยาบาลต่อกันด้วย⁴ David และ Banerjee ผลิตหนังสือพกพา (booklet) แจกให้พยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังระยะสุดท้าย โดยที่หนังสือพกพามีสาระเกี่ยวกับการให้ความรู้และการบริบาลแบบประคับประคอง (palliative care) แก่ผู้ป่วยทั้งในด้านกายภาพ ด้านอารมณ์จิตใจ และด้านจิตวิญญาณ เสร็จแล้วมีการวัดผลลัพธ์ของการนำสื่อหนังสือพกพาไปใช้ ซึ่งพบว่าพยาบาลเหล่านั้นมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นและสามารถให้การบริบาลแก่ผู้ป่วยด้วยคุณภาพการ

บริษัทที่ดีขึ้น⁶ Sobhy และคณะ รายงานการศึกษาว่าการ แจกหนังสือพกพา (booklet) ที่แนะนำการตรวจเต้านมด้วยตัวเองให้แก่นักเรียนพยาบาล มีประสิทธิผลดีในการเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจและทำให้ผู้ที่ได้รับหนังสือพกพาทำการตรวจเต้านมด้วยตนเองจริง และตรวจได้ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ⁷ ในสถานการณ์ของร้านยาก็น่าจะเป็นลักษณะเดียวกันที่หากเภสัชกรได้รับสื่อสนับสนุนการให้การบริบาลทางเภสัชกรรมแล้ว จะทำให้เภสัชกรปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในเรื่องการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย เพื่อช่วยสนับสนุนการให้การบริบาลผู้ป่วยที่มารับบริการในร้านยา แต่การศึกษาครั้งนี้จะยังไม่วัดผลลัพธ์ที่จะเกิดจากการนำสื่อไปใช้ แต่ทว่าต้องการตอบคำถามก่อนว่าระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายที่ผลิตขึ้นมาในรูปแบบแผ่นพลิกให้ข้อมูล (flip chart) หนังสือพกพา (booklet) และตารางข้อมูลอย่างง่าย (simple information table) ซึ่งมีข้อมูลสนับสนุนการบริบาลทางเภสัชกรรมนั้น เภสัชกรชุมชนจะพึงพอใจต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายชนิดใดมากกว่ากัน ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย โดยบรรจุสาระที่จะสนับสนุนการให้การบริบาลทางเภสัชกรรมแก่เภสัชกรชุมชน แล้วกระจายให้เภสัชกรชุมชนทดลองนำไปใช้ และประเมินความพึงพอใจของเภสัชกรชุมชนที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายระหว่างสื่อ 3 รูปแบบ คือ แผ่นพลิกให้ข้อมูล หนังสือพกพา และตารางข้อมูลอย่างง่าย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยแบบรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการมาผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย (documented research) เพื่อช่วยสนับสนุนการให้การบริบาลทางเภสัชกรรมแก่เภสัชกรชุมชน และ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสำรวจความพึงพอใจต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายที่ผลิตขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลทางวิชาการเพื่อผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตข้อมูลของการผลิตสื่อเพื่อสนับสนุนการให้การบริบาลทางเภสัชกรรมแก่เภสัชกรชุมชนไว้ 3 เรื่อง คือ เรื่องการใช้ยาในสตรีมีครรภ์และสตรีให้นมบุตร เรื่องการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่ และเรื่องการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยากับยา ทั้งนี้ผู้วิจัยจำกัดการรวบรวมข้อมูลเฉพาะยาที่มีการขึ้นทะเบียนในประเทศไทย โดยดูข้อมูลจากสำนักยาที่ web site <http://fdaolap.fda.moph.go.th> และจำกัดการรวบรวมข้อมูล

เฉพาะยาที่มีโอกาสจ่ายในร้านยา แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการค้นคว้าเริ่มจาก Pub Med โดยใช้คำสำคัญในการค้น คือ drug and pregnancy, drug and lactation, drug interaction with alcohol, drug interaction with caffeine, drug interaction with smoking และจำกัดการค้นเฉพาะที่เป็นบทความปริทัศน์ในระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 อีกทั้งรวบรวมจากตำราที่สำคัญอีก 2 เล่ม คือ Briggs GG., Freeman RK. Drugs in Pregnancy and Lactation 10th ed. 2015⁸ และ Tatro DS. Drug Interaction Facts 2015⁹ เมื่อได้ข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้ผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย 3 รูปแบบ คือ สื่อแผ่นพลิกให้ข้อมูล สื่อหนังสือพกพา และสื่อตารางข้อมูลอย่างง่าย

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายที่ผลิตขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นเภสัชกรชุมชนที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาในร้านยา ในอำเภอเมืองขอนแก่นที่ถูกสุ่มตามสะดวกจำนวน 80 ราย โดยไม่ได้มีการคำนวณขนาดตัวอย่าง แต่ได้คำนึงว่าให้มีขนาดตัวอย่างมากพอที่จะทำการทดสอบทางสถิติ

เครื่องมือและการดำเนินการ กลุ่มตัวอย่างได้รับสื่อทั้ง 3 รูปแบบ คือ แผ่นพลิกให้ข้อมูล หนังสือพกพา และตารางข้อมูลอย่างง่าย โดยกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสทดลองใช้สื่อเหล่านี้เป็นเวลา 2-4 สัปดาห์ แล้วจะได้รับแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจซึ่งประกอบด้วยคำถามถึงข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม และคำถามประเมินความพึงพอใจ 5 ระดับคะแนน ที่มีต่อสื่อทั้ง 3 รูปแบบ และต่อสื่อทั้ง 3 เรื่อง ทั้งนี้แบบประเมินได้ผ่านการตรวจสอบความตรงโดยอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 5 ท่าน และได้ผ่านการทดลองเก็บข้อมูลนำร่องก่อนนำมาเก็บข้อมูลจริง

ระยะเวลาที่ศึกษา การกระจายสื่อให้กลุ่มตัวอย่าง และการเก็บข้อมูลประเมินความพึงพอใจเกิดขึ้นระหว่าง ธันวาคม 2559 ถึง กุมภาพันธ์ 2560

การเก็บข้อมูล นักวิจัยเป็นผู้นำสื่อไปมอบแก่กลุ่มตัวอย่างที่ร้านยา พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และชี้แจงว่าอีกประมาณ 2-4 สัปดาห์ ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจมาให้กลุ่มตัวอย่างประเมิน โดยตัววัดของการประเมินคือ (1) สามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน (2) สามารถเตือนใจในการจ่ายยาให้ผู้ป่วย (3) ทำให้ทราบถึงผลที่อาจเกิดขึ้นหากเภสัชกรเพิกเฉยละเลย (4) ใช้ภาษาเข้าใจง่าย (5) เนื้อหาเหมาะสม (6) รูปแบบนำเสนอเหมาะสม และ (7) มีสาระตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลการกระจายตัวของ การประเมินถูกนำเสนอเป็นตัวเลขความถี่และร้อยละ คะแนนความพึงพอใจต่อแต่ละคำถามของการประเมินถูกนำเสนอเป็น mean \pm SD ความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง ประเมินต่อสื่อ 3 รูปแบบ ที่ตอบเป็น 5 ระดับ ถูกวิเคราะห์ด้วย Friedman test และหากพบว่ามี ความแตกต่างกันทางสถิติ จะถูกทดสอบต่อด้วย Wilcoxon signed rank test เพื่อหาความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ของรูปแบบสื่อ การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามกับคะแนนระดับความพึงพอใจวิเคราะห์ด้วย Mann-Whitney U test สำหรับตัวแปรต้นที่มี 2 กลุ่ม และด้วย Kruskal-Wallis test สำหรับตัวแปรต้นที่ > 2 กลุ่ม กำหนดค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

จริยธรรมการวิจัย การศึกษานี้ได้ผ่านการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามเอกสาร HE592350

ผลการศึกษา

การรวบรวมข้อมูลทางวิชาการเพื่อผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย

ในส่วนของ การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย ได้ผลลัพธ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย 3 รูปแบบ คือ (1) สื่อแผ่นพลิกให้ข้อมูล เป็นข้อมูลในกระดาษแข็งขนาด 21 x 30 ซม. จำนวน 13 แผ่นที่ใส่ห่วงให้พลิกไปหน้าที่ต้องการได้ในลักษณะเดียวกับปฏิทินตั้งโต๊ะ (2) สื่อหนังสือพกพา เป็นเล่มขนาดกระดาษ A4 พับครึ่ง (15 x 21 ซม.) โดยแยกเป็น 3 เล่มสำหรับเนื้อหาแต่ละเรื่อง ซึ่งมี 14, 27 และ 42 หน้า ทั้งนี้สื่อหนังสือพกพาจะมีการให้รายละเอียดเนื้อหาได้มากกว่าอีก 2 สื่อ เช่น อธิบายการจัดกลุ่มความเสี่ยงของการใช้ยาในสตรีมีครรภ์และให้นมบุตร อธิบายการเกิดอันตรายระหว่างยากับสิ่งที่ผู้ป่วยใช้ร่วมในขณะใช้ยา และให้ข้อมูลเตือนใจในการจ่ายยาให้แก่เภสัชกร เป็นต้น (3) สื่อตารางข้อมูลอย่างง่าย เป็นตารางให้ข้อมูลเพื่อเตือนใจซึ่งจัดทำในกระดาษแข็งขนาด A4 (21 x 30 ซม.) จำนวน 8 แผ่น บรรจุไว้ในแฟ้มใส่เอกสาร

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายที่ผลิตขึ้น

จากจำนวนแบบประเมินที่แจกจ่ายให้แก่เภสัชกรชุมชน 80 ท่านทำการประเมิน ปรากฏว่าได้รับการประเมินกลับมาจาก 79 ท่าน โดยรายละเอียดของข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบประเมิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบประเมิน (N =79)

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบ	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	34 (43.0)
หญิง	45 (57.0)
ช่วงอายุ (ปี)	
25-35	45 (57.0)
36-46	24 (30.4)
≥ 47	10 (12.6)
ประเภทร้านยา	
ร้านยาเดี่ยว	68 (89.0)
ร้านยาเครือข่ายสาขา	11 (14.0)
ผู้ตอบแบบสอบถาม	
เจ้าของกิจการ	20 (25.3)
เภสัชกรปฏิบัติการ	27 (34.2)
เจ้าของกิจการและเป็นผู้ปฏิบัติงาน	32 (40.5)
ประสบการณ์ด้านเภสัชกรรมชุมชน(ปี)	
< 5	22 (27.8)
≥ 5	57 (72.2)
จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ย (ราย/วัน)	
< 50	28 (35.4)
≥ 50	51 (64.6)

ความถี่ และค่าคะแนนการประเมินที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายทั้ง 3 รูปแบบ

ตารางที่ 2-4 แสดงความถี่ และร้อยละของการประเมินทั้ง 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินมีต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายทั้ง 3 รูปแบบ ทั้ง 3 เรื่อง คือการใช้ยาในสตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร การเกิดอันตรายระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่ และการเกิดอันตรายระหว่างยากับยาตามลำดับ ซึ่งเมื่อมองโดยภาพใหญ่ๆ แบบองค์รวมจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสื่อแผ่นพลิกให้ข้อมูลในระดับคะแนน 3 และ 4 และพึงพอใจต่อสื่อหนังสือพกพาในระดับ 3 เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสื่อตารางข้อมูลอย่างง่ายนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินความพึงพอใจที่ระดับ 4 และ 5 เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีผู้ประเมินรายใดให้คะแนนประเมินระดับ 1 เลย และมีน้อยมากที่ประเมินให้คะแนนในระดับ 2

ตารางที่ 2 ความถี่และร้อยละของคะแนนประเมิน 5 ระดับที่เภสัชกรชุมชนให้แก่สื่อเรื่องการช้ยาในสตรีตั้งครรภ์และสตรีให้นมบุตร เปรียบเทียบระหว่าง แผ่นพลิกให้ข้อมูล หนังสือพกพา และ ตารางข้อมูลอย่างง่าย

รายการประเมิน	แผ่นพลิกให้ข้อมูล					หนังสือพกพา					ตารางข้อมูลอย่างง่าย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
สามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน	21 (26.6)	29 (36.7)	29 (36.7)	-	-	9 (11.4)	18 (22.8)	49 (62.0)	3 (3.7)	-	30 (38.0)	30 (38.0)	19 (24.1)	-	-
สามารถเตือนใจในการจ่ายยาให้ผู้ป่วย	24 (30.4)	26 (32.9)	29 (36.7)	-	-	9 (11.4)	16 (20.3)	50 (63.3)	3 (3.7)	1 (1.3)	30 (38.0)	29 (36.7)	19 (24.1)	1 (1.3)	-
ทำให้ทราบถึงผลที่อาจเกิดขึ้นหากเภสัชกรเพิกเฉยละเลย	21 (26.6)	26 (32.9)	31 (39.2)	1 (1.3)	-	12 (15.2)	17 (21.5)	47 (59.5)	3 (3.7)	-	27 (34.2)	32 (40.5)	20 (25.3)	-	-
ใช้ภาษาเข้าใจง่าย	21 (26.6)	26 (32.9)	32 (40.5)	-	-	5 (6.3)	26 (32.9)	45 (57.0)	3 (3.7)	-	30 (38.0)	30 (38.0)	19 (24.1)	-	-
เนื้อหาเหมาะสม	25 (31.6)	25 (31.6)	29 (36.7)	-	-	8 (10.1)	23 (29.1)	46 (58.2)	2 (2.5)	-	33 (41.8)	30 (38.0)	15 (19.0)	1 (1.3)	-
รูปแบบนำเสนอเหมาะสม	22 (27.8)	27 (34.2)	28 (35.4)	2 (2.5)	-	4 (5.1)	25 (31.6)	46 (58.2)	4 (5.1)	-	28 (35.4)	32 (40.5)	18 (22.8)	1 (1.3)	-
มีสาระตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน	23 (29.1)	30 (38.0)	26 (32.9)	-	-	11 (13.9)	22 (27.8)	44 (55.7)	2 (2.5)	-	32 (40.5)	29 (36.7)	17 (21.5)	1 (1.3)	-

ตารางที่ 3 ความถี่และร้อยละของคะแนนประเมิน 5 ระดับที่เภสัชกรชุมชนให้แก่สื่อเรื่องการอันตรายระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่ เปรียบเทียบระหว่าง แผ่นพลิกให้ข้อมูล หนังสือพกพา และ ตารางข้อมูลอย่างง่าย

รายการประเมิน	แผ่นพลิกให้ข้อมูล					หนังสือพกพา					ตารางข้อมูลอย่างง่าย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
สามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน	19 (24.1)	33 (41.8)	25 (31.6)	2 (2.5)	-	9 (11.4)	22 (27.8)	46 (58.2)	2 (2.5)	-	20 (25.3)	38 (48.1)	21 (26.6)	-	-
สามารถเตือนใจในการจ่ายยาให้ผู้ป่วย	13 (16.5)	33 (41.8)	32 (40.5)	1 (1.3)	-	8 (10.1)	19 (24.1)	49 (62.0)	3 (3.7)	-	25 (31.6)	33 (41.8)	21 (26.6)	-	-
ทำให้ทราบถึงผลที่อาจเกิดขึ้นหากเภสัชกรเพิกเฉยละเลย	14 (17.7)	34 (43.0)	29 (36.7)	2 (2.5)	-	9 (11.4)	22 (27.8)	43 (54.4)	5 (6.3)	-	26 (32.9)	31 (39.2)	22 (27.8)	-	-
ใช้ภาษาเข้าใจง่าย	19 (24.1)	32 (40.5)	27 (34.2)	1 (1.3)	-	9 (11.4)	18 (22.8)	50 (63.3)	2 (2.5)	-	30 (38.0)	32 (40.5)	17 (21.5)	-	-
เนื้อหาเหมาะสม	19 (24.1)	33 (41.8)	26 (32.9)	1 (1.3)	-	8 (10.1)	21 (26.6)	48 (60.8)	2 (2.5)	-	29 (36.7)	34 (43.0)	16 (20.3)	-	-
รูปแบบนำเสนอเหมาะสม	19 (24.1)	24 (30.4)	33 (41.8)	3 (3.7)	-	3 (3.7)	26 (32.9)	47 (59.5)	3 (3.7)	-	27 (34.2)	35 (44.3)	17 (21.5)	-	-
มีสาระตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน	19 (24.1)	35 (44.3)	23 (29.1)	2 (2.5)	-	4 (5.1)	29 (36.7)	44 (55.7)	2 (2.5)	-	26 (32.9)	36 (45.6)	15 (18.9)	2 (2.5)	-

ตารางที่ 4 ความถี่และร้อยละของคะแนนประเมิน 5 ระดับที่เกดัสกรชุมชนให้แก่สื่อเรื่องการเกิดอันตรายระหว่างยากับยาเปรียบเทียบกับระหว่าง แผ่นพลิกให้ข้อมูล หนังสือพกพา และ ตารางข้อมูลอย่างง่าย

รายการประเมิน	แผ่นพลิกให้ข้อมูล					หนังสือพกพา					ตารางข้อมูลอย่างง่าย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
สามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน	20 (25.3)	31 (39.2)	27 (34.2)	1 (1.3)	-	8 (10.1)	28 (35.4)	41 (51.9)	2 (2.5)	-	27 (34.2)	35 (44.3)	17 (21.5)	-	-
สามารถเตือนใจในการจ่ายยาให้ผู้ป่วย	19 (24.1)	30 (38.0)	29 (36.7)	1 (1.3)	-	7 (8.9)	26 (32.9)	43 (54.4)	3 (3.8)	-	25 (31.6)	37 (46.8)	16 (20.3)	1 (1.3)	-
ทำให้ทราบถึงผลที่อาจเกิดขึ้นหาก เกดัสกรเพิกเฉยละเลย	22 (27.8)	28 (35.4)	29 (36.7)	-	-	11 (13.9)	17 (21.5)	47 (59.5)	4 (5.1)	-	28 (35.4)	29 (36.7)	22 (27.8)	-	-
ใช้ภาษาเข้าใจง่าย	21 (26.6)	31 (39.2)	26 (32.9)	1 (1.3)	-	9 (11.4)	17 (21.5)	52 (65.8)	1 (1.3)	-	31 (39.2)	32 (40.5)	16 (20.3)	-	-
เนื้อหาเหมาะสม	26 (32.9)	29 (36.7)	24 (30.4)	-	-	10 (12.7)	19 (24.1)	49 (62.0)	1 (1.3)	-	32 (40.5)	32 (40.5)	15 (19.0)	-	-
รูปแบบนำเสนอเหมาะสม	23 (29.1)	29 (36.7)	25 (31.6)	2 (2.5)	-	4 (5.1)	20 (25.3)	54 (68.4)	1 (1.3)	-	32 (40.5)	30 (38.0)	17 (21.5)	-	-
มีสาระตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน	25 (31.6)	30 (38.0)	24 (30.4)	-	-	10 (12.7)	18 (22.8)	50 (63.3)	1 (1.3)	-	36 (45.6)	28 (35.4)	14 (17.7)	1 (1.3)	-

ค่าคะแนนของการประเมินต่อสื่อเรื่องการช้ยาในสตรีมีครรภ์ และให้นมบุตร เปรียบเทียบกันระหว่างสื่อทั้ง 3 รูปแบบ ซึ่งทดสอบด้วยค่าสถิติ Friedman test ปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ในทุกตัววัดประเมิน และเมื่อใช้สถิติ Wilcoxon rank sum test ทดสอบทีละคู่ก็ปรากฏว่าค่าคะแนนที่มีต่อตารางข้อมูลอย่างง่ายสูงกว่าต่อหนังสือพกพา

และค่าคะแนนที่มีต่อแผ่นพลิกให้ข้อมูลสูงกว่าต่อหนังสือพกพาอย่างมีนัยสำคัญทุกตัววัดประเมิน ทำนองเดียวกันกับค่าคะแนนการเปรียบเทียบการประเมินความพึงพอใจต่อสื่อทั้ง 3 รูปแบบที่ให้ข้อมูลเรื่องอันตรายระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่ และที่มีต่อเรื่องการเกิดอันตรายระหว่างยากับยา (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ค่าคะแนน (mean \pm SD) ของการประเมินเปรียบเทียบระหว่าง สื่อแผ่นพลิกให้ข้อมูล หนังสือพกพา และตารางข้อมูลอย่างง่าย ของสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 เรื่อง

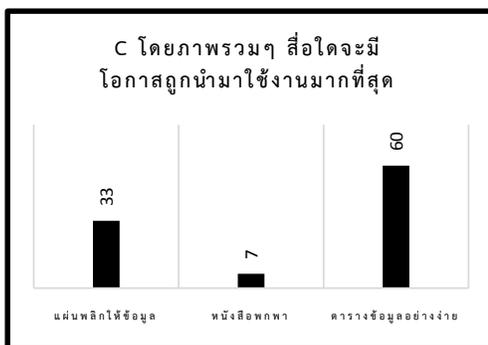
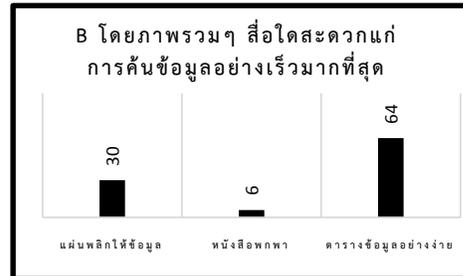
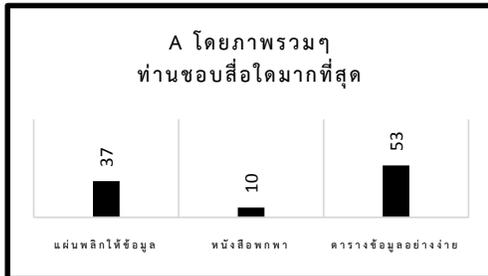
รายการประเมิน	ยาในสตรีมีครรภ์และสตรีให้นมบุตร			อันตรายระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่			อันตรายระหว่างยากับยา		
	แผ่นพลิกให้ข้อมูล	หนังสือพกพา	ตารางข้อมูลอย่างง่าย	แผ่นพลิกให้ข้อมูล	หนังสือพกพา	ตารางข้อมูลอย่างง่าย	แผ่นพลิกให้ข้อมูล	หนังสือพกพา	ตารางข้อมูลอย่างง่าย
- สามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน	3.89 \pm 0.79 *	3.41 \pm 0.74	4.13 \pm 0.78 *	3.87 \pm 0.80 *	3.48 \pm 0.73	3.99 \pm 0.72 *	3.89 \pm 0.80 *	3.53 \pm 0.71	4.13 \pm 0.74 *
- สามารถเตือนใจในการจ่ายยาให้ผู้ป่วย	3.94 \pm 0.82 *	3.37 \pm 0.79	4.11 \pm 0.81 *	3.73 \pm 0.75 *	3.38 \pm 0.72	4.05 \pm 0.77 *#	3.85 \pm 0.80 *	3.47 \pm 0.71	4.09 \pm 0.75 *
- ทำให้ทราบถึงผลที่อาจเกิดขึ้นหากเกดัสกรเพิกเฉย-ละเลย	3.85 \pm 0.83 *	3.48 \pm 0.80	4.08 \pm 0.77 *	3.76 \pm 0.77 *	3.44 \pm 0.78	4.05 \pm 0.78 *#	3.91 \pm 0.80 *	3.44 \pm 0.80	4.07 \pm 0.80 *
- ใช้ภาษาเข้าใจง่าย	3.86 \pm 0.81 *	3.42 \pm 0.67	4.14 \pm 0.78 *	3.87 \pm 0.79 *	3.43 \pm 0.73	4.16 \pm 0.76 *	3.91 \pm 0.80 *	3.43 \pm 0.71	4.19 \pm 0.75 *
- เนื้อหาเหมาะสม	3.95 \pm 0.83 *	3.47 \pm 0.71	4.20 \pm 0.79 *	3.89 \pm 0.78 *	3.44 \pm 0.71	4.16 \pm 0.74 *	4.02 \pm 0.80 *	3.48 \pm 0.73	4.21 \pm 0.74 *
- รูปแบบนำเสนอเหมาะสม	3.87 \pm 0.85 *	3.37 \pm 0.66	4.10 \pm 0.79 *	3.75 \pm 0.87 *	3.37 \pm 0.62	4.13 \pm 0.74 *#	3.92 \pm 0.84 *	3.34 \pm 0.60	4.19 \pm 0.77 *
- มีสาระตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน	3.96 \pm 0.79 *	3.53 \pm 0.76	4.16 \pm 0.80 *	3.90 \pm 0.79 *	3.44 \pm 0.63	4.09 \pm 0.79 *	4.01 \pm 0.79 *	3.47 \pm 0.73	4.25 \pm 0.79 *

หมายเหตุ * หมายถึง คะแนนประเมินมีความแตกต่างจากคะแนนที่มีต่อหนังสือพกพาอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

หมายถึง คะแนนประเมินมีความแตกต่างจากคะแนนที่มีต่อแผ่นพลิกให้ข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

การประเมินโดยภาพรวมต่อสื่อทั้ง 3 รูปแบบ
ต่อคำถามที่ถามว่า โดยภาพรวมๆ ท่านชอบสื่อใดมากที่สุด โดยภาพรวมๆ สื่อใดสะดวกแก่การค้นข้อมูลอย่างรวดเร็ว

มากที่สุด และโดยภาพรวมๆ สื่อใดจะมีโอกาสถูกนำมาใช้งานมากที่สุด ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างตอบมากที่สุดให้กับสื่อในรูปแบบตารางข้อมูลอย่างง่ายในทุกคำถาม (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 ร้อยละของการตอบประเมินว่ามากที่สุด ในภาพรวมของ ความชอบ (1A) ความสะดวกแก่การค้นข้อมูลอย่างรวดเร็ว (B) และ การมีโอกาสถูกนำมาใช้งาน (C)

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลพื้นฐานกับค่าคะแนนการประเมิน

จากการใช้สถิติ Mann-Whitney U test และ Kruskal-Wallis test ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบกับค่าคะแนนการประเมิน ปรากฏว่าไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ช่วงกลุ่มอายุ ประเภทร้านยา สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนปีของประสบการณ์ด้านเภสัชกรรมชุมชน และ จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อวัน) กับค่าคะแนนการประเมินสื่อทั้ง 3 รูปแบบ ไม่ว่าจะในเรื่องการใช้จ่ายในสตรีมีครรภ์ และให้นมบุตร เรื่องการเกิดอันตรายระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่ และเรื่องการเกิดอันตรายระหว่างยากับยา ซึ่งหมายความว่ากรณีคุณลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันไม่มีผลให้เกิดความแตกต่างต่อคะแนนการประเมินแต่อย่างใด

วิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์คือ ได้สื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย 3 รูปแบบที่ให้ข้อมูลสำหรับการสนับสนุน

การบริบาลทางเภสัชกรรมแก่เภสัชกรชุมชนในเนื้อหา 3 เรื่อง และได้คำตอบว่าระหว่างสื่อที่ผลิตขึ้นมาใน 3 รูปแบบนี้ เภสัชกรชุมชนซึ่งจะเป็นผู้ใช้งานสื่อพึงพอใจต่อสื่อในรูปแบบตารางข้อมูลอย่างง่ายมากที่สุด โดยที่ผลลัพธ์มีความสอดคล้องกันทั้งจากการวิเคราะห์ความพึงพอใจในแต่ละข้อ การประเมิน และการวิเคราะห์โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบในภาพรวม อีกทั้งสอดคล้องกันระหว่างสื่อให้ข้อมูลทั้ง 3 เรื่อง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ว่าสื่อตารางให้ข้อมูลอย่างง่ายได้รับความพึงพอใจในภาพรวมที่สูงที่สุด และเมื่อวิเคราะห์ลงไปในเรื่องรายละเอียดของตัววัดแต่ละตัวของเนื้อหา 3 เรื่อง แม้ปรากฏว่าเรื่องการใช้ยาในสตรีมีครรภ์และให้นมบุตร และเรื่องอันตรายระหว่างยากับยา จะได้คะแนนความพึงพอใจไม่ต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสื่อแผ่นพลิกให้ข้อมูล และสื่อตารางข้อมูลอย่างง่าย แต่สำหรับเรื่องอันตรายระหว่างยากับแอลกอฮอล์ คาเฟอีน และการสูบบุหรี่ พบว่าคะแนนความพึงพอใจต่อสื่อตารางข้อมูลอย่างง่ายสูงกว่าคะแนนความพึงพอใจต่อสื่อแผ่นพลิกให้ข้อมูล 3 ใน 7 ตัววัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอว่าสื่อในรูปแบบตารางข้อมูลอย่างง่ายน่าจะเป็นสื่อที่ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดและควรได้รับส่งเสริมให้มี

การนำไปใช้งานในวงกว้างต่อไป อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นข้อสรุปจากการศึกษาครั้งนี้คือความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจไม่ได้สัมพันธ์กับคะแนนการประเมิน นั่นคือไม่ว่าผู้ตอบจะมีคุณลักษณะอย่างไร สื่อตารางข้อมูลอย่างง่ายก็ยังเป็นที่พึงพอใจของผู้ประเมิน

Tomasi และคณะ ระบุไว้ในบทความปริทัศน์เรื่อง Health information technology in primary health care in developing countries ว่า ‘ข้อมูลที่จัดเตรียมไว้ให้แก่บุคลากรที่อยู่ในสถานบริการปฐมภูมิจะเกิดประโยชน์และคุณค่าต่อผู้ป่วยก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นถูกต้อง เหมาะสม และข้อมูลนั้นมีโอกาสถูกนำไปใช้ได้จริงตามบริบทนั้นๆ’ ในการประเมินความพึงพอใจต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นนี้ ตัวชี้วัดที่ถูกใช้ในการประเมินคือ สามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน สามารถเตือนใจในการจ่ายยาให้ผู้ป่วย ทำให้ทราบถึงผลที่อาจเกิดขึ้นหากเภสัชกรเพิกเฉยละเลย ใช้ภาษาเข้าใจง่าย เนื้อหาเหมาะสม รูปแบบนำเสนอเหมาะสม และมีสาระตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงการนำไปใช้ช่วยในการปฏิบัติงานได้จริงและคาดหวังว่าสื่อนี้จะถูกนำไปใช้จริงหลังจากการศึกษาขึ้น อย่างไรก็ตามการศึกษาขึ้นนี้ยังไม่ได้ตอบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำสื่อไปใช้จะเกิดผลดีต่อผู้ป่วย (clinical outcome) อย่างไรหรือไม่ การศึกษานี้เพียงตอบคำถามความพึงพอใจต่อสื่อ (user satisfaction) ดังนั้นงานศึกษาในอนาคตควรจะได้ติดตามดูต่อไปว่าสื่อที่ผู้วิจัยผลิตขึ้นมาจะนำไปใช้จริงในการให้การบริการผู้ป่วยรับบริการในร้านยาหรือไม่ และการมีสื่ออย่างง่ายเหล่านี้ช่วยให้ผลลัพธ์ของการบริการผู้ป่วยดีขึ้นหรือไม่ ทั้งนี้การแปลผลว่าผลลัพธ์จากการนำสื่อไปใช้จะเป็นอย่างไรจะต้องมีการวางรูปแบบการศึกษาและวิธีการเก็บข้อมูลที่รัดกุมมาก เนื่องจาก Nahm และคณะ¹⁰ และ Giguere และคณะ¹¹ ได้ตีพิมพ์งานวิจัยที่แสดงให้เห็นแล้วว่า การวัดผลลัพธ์ทางคลินิกที่เกิดต่อผู้รับบริการเป็นเรื่องที่วัดได้ยากและมีปัจจัยที่ซับซ้อนในการกำหนดผลลัพธ์ที่ออกมา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่าย ไม่ทำเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยพิจารณาแล้วเห็นว่าการผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์จะสามารถถูกนำไปใช้ในวงกว้างได้มากกว่า เนื่องจากเภสัชกรร้านยายังมีการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยงานน้อย อย่างไรก็ตามจะปฏิเสธไม่ได้ว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ในอนาคตจะต้องมีการพัฒนาสื่อให้ข้อมูลออกมาในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการข้อมูลเป็นเรื่องที่จำเป็นและเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารจัดการสำหรับการให้การ

บริการทางเภสัชกรรม เพราะเทคโนโลยีนี้จะทำให้การทำงานง่ายขึ้น สามารถทำงานที่มีความซับซ้อนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ¹²

การศึกษานี้มีข้อเด่นคือ การประเมินความพึงพอใจดำเนินการด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบประเมินที่ละตัววัดและประเมินในภาพรวมเพื่อจะได้ดูความสอดคล้องของคำตอบ ซึ่งผลปรากฏว่าสอดคล้องกัน แต่การศึกษานี้ก็มีข้อจำกัดที่ศึกษาจากเภสัชกรเต็มเวลาที่อยู่ในเมืองขอนแก่นเท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาในเภสัชกรของจังหวัดอื่นๆ ก็ไม่น่าจะมีผลให้คะแนนประเมินต่างไปอย่างมีนัยสำคัญด้วยเหตุว่าตัววัดที่ให้ประเมินทั้ง 7 ตัว ไม่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ของผู้ตอบแบบประเมินแต่อย่างใด

สรุป

การประเมินความพึงพอใจต่อสื่อให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารทางเภสัชกรรมของเภสัชกรชุมชน ปรากฏผลว่าผู้ประเมินพึงพอใจต่อสื่อในรูปแบบตารางให้ข้อมูลอย่างง่ายสูงที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาต่อยอด และเผยแพร่สื่อในรูปแบบตารางให้ข้อมูลอย่างง่ายต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเภสัชกรชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์อย่างง่ายในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. Kassam R, Farris KB, Cox CE, Volume CI, Cave A, Schopflocher DP. *et al.* Tools used to help community pharmacists implement comprehensive pharmaceutical care. *J Am Pharm Assoc (Wash)* 1999; 39: 843-56.
2. Weng YH, Kuo KN, Yang CY, Lo HL, Chen C, Chiu YW. Implementation of evidence-based practice across medical, nursing, pharmacological and allied healthcare professionals: a questionnaire survey in nationwide hospital settings. *Implement Sci* 2013; 24: 112-22.
3. Tomasi E, Facchini LA, Maia MFS. Health information technology in primary health care in developing countries: a literature review. *Bull World Health Organ* 2004; 82: 867-74.
4. Bester N, Di Vito-Smith M, McGarry T, Riffkin M, Kaehler S, Pilot R. *et al.* The Effectiveness of an educational brochure as a risk minimization activity to communicate important rare adverse events to health care professionals. *Adv Ther* 2016; 33: 167-77.

5. Caniza MA, Maron G, Moore EJ, Quintana Y, Liu T. Effective hand hygiene education with the use of flipcharts in a hospital in El Salvador. *J Hosp Infect* 2007; 65: 58-64.
6. David A, Banerjee S. Effectiveness of 'palliative care information booklet' in enhancing nurses' knowledge. *Indian J Palliat Care* 2010; 16: 164-7.
7. Sobhy SI, Shoeib FM, Rashad WA. Developing and testing the effectiveness of an educational booklet about breast self examination on university nursing students' knowledge and practices. *J Egypt Public Health Assoc* 2003; 78: 341-59.
8. Briggs GG, Freeman RK. *Drugs in Pregnancy and Lactation* 10th ed. Wolters Kluwer Health, Philadelphia, 2015.
9. Tatro DS. *Drug Interaction Facts*. Lippincott Williams and Wilkins, Philadelphia, 2015.
10. Nahm ES, Vaydia V, Ho D, Scharf B, Seagull J. Outcomes assessment of clinical information system implementation: a practical guide. *Nurs Outlook* 2007; 55: 282-8.
11. Giguère A, Légaré F, Grimshaw J, Turcotte S, Fiander M, Grudniewicz A. et al. Printed educational materials: effects on professional practice and healthcare outcomes. *Cochrane Database Syst Rev* 2012; 10.
12. Hillblom D, Schueth A, Robertson SM, Topor L, Low G. The impact of information technology on managed care pharmacy: today and tomorrow. *J Manag Care Spec Pharm* 2014; 20: 1073-9.

